

LBRIS

We know
books

Editat de **Neverland SRL**.

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin **Editurii Neverland**.

Copyright © 2022, **Editura Neverland**.

! Nicio parte (fragment sau componentă grafică) din această lucrare nu poate fi reprodusă fără acordul scris al Editurii Neverland.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
TANDIN, TRAIAN

Când judecătorii greșesc: Condamnați pe nedrept
/ Traian Tandin. — București: Neverland, 2022

ISBN 978-606-9018-42-2

821.135.1

Tehnoredactare: Gabriela Anghel

Corectură: Dușa Udrea-Boborel

Andreea Corneanu

Redacție:

tel.: 0732.320.666

e-mail:

editura@neverland.ro

Editura Neverland

Librăria UJmag:

tel.: 0733.673.555; 021.312.22.21

e-mail: comenzi@ujmag.ro

ujmag.ro

Ujmag.ro

TRAIAN TANDIN

CÂND JUDECĂTORII GREȘESC

Condamnați pe nedrept

Cuprins

Cea dintâi eroare judiciară a tuturor timpurilor	7
Eu mor „osândit de voi“, voi veți trăi	
„Osândiți de adevăr“	13
Divinul dante — o victimă a comediei umane	23
Procesul Ioanei d'Arc.....	27
O eroare judiciară După o pledoarie	
care a durat 16 ani	33
Afacerea Marc-Antoine Calas.....	36
Un ucigaș pentru frumoasele Parisului	41
„Noul paganini“ — spărgătorul asasin.....	48
Erorile judiciare și antropologia	51
De la o eroare judiciară la reorganizarea poliției	56
Jurații păcăliți.....	58
O justiție bizară.....	61
„Copiii mei!... El mi-a ucis copiii!...“	70
Teroare pe corabie	74
Văduva neagră	76
Bestia umană.....	78
Adevăratul caz al lui Sherlock Holmes	115
Misterul crimelor din familia Bingham.....	119
Asasinarea lui Jaurès	122
Afacerea Caillaux.....	127
Cu „arma crimei“ nu se trăsese de 3-4 ani.....	141
Crima săvârșită de omul cu bicicleta verde	147
Ucigașii n-au putut fi demascați	151
Sacco și Vanzetti	154
O coincidență acuzatoare	159

O moarte în lumea zeilor.....	161
Redeschiderea unui caz clasic de crimă.....	164
Crimă sau sinucidere?.....	166
Expertul în balistică gafează.....	171
Profesorul avusese dreptate.....	174
Monstrul din Düsseldorf.....	192
O falsă mărturie — probă acuzatoare	210
Cine a fost R.M. Qualtrough?	211
Asasinarea unui copil zguduie America	220
Achitatul și-a luat viața	236
Țapul ispășitor este achitat.....	238
Treisprezece crime, și totuși... achitată!.....	246
O stranie eroare judiciară	248
Justiție onirică	250
Un judecător incult și fricos	251
Care dintre cei doi a comis crimele?	256
Moartea „crizantemei negre“	259
Vinovată cu... întârziere.....	261
Falsul criminal este eliberat din închisoare după 6 luni	264
Mărturisire pe patul de moarte.....	277
Victimă a justiției.....	279
O condamnare fără judecată	290

CEA DINTĂI EROARE JUDICIARĂ A TUTUROR TIMPURILOR

Îisus Hristos — Mesia pentru creștini, Profetul pentru musulmani — s-a născut la Betleem, a locuit la Nazaret și a propovăduit, începând cu vârsta de 30 de ani, întâi în Galileea, apoi la Ierusalim.

Din punctul de vedere al procedurii penale, procesul său s-a situat de la început pe terenul dreptului ebraic (Dreptul locului, deci al Ierusalimului) și al dreptului roman (Dreptul ocupantului provinciei romane a Iudeii). Evenimentul a avut loc în jurul anului 30 al erei noastre, în conformitate cu calculele istoricilor, care situează nașterea lui Îisus către anii 7-5 înaintea erei noastre. Diferențele — evidente chiar pentru o persoană neavizată, căreia bunul-simț îi dictează să considere ca an al nașterii Mântuitorului anul 0 (sau 1) al erei creștine — provin din sursele documentare diferite la care se face apel. De altfel, atât izvoarele de natură religioasă (Evangheliile), cât și cele laice conțin destule contradicții.

Astfel ordinul de a-l aresta pe Îisus, pentru pretinsa tulburare a ordinii publice prin predicile sale, a fost multă vreme atribuit guvernatorului roman Ponțiu Pilat, pornindu-se de la o scrisoare, zisă „a lui Lentullus“, care s-a demonstrat azi a fi un fals. Acest fapt rezultă din analiza documentului — inclusiv prin metode criminalistice — și concordă cu relatările evangheliștilor Marcu, Luca, Matei și Ioan care, în ciuda diferențelor notabile privind desfășurarea efectivă a arestării, sunt unanimi în a o plasa în Grădina Măslinilor, după ce, din cauza trădării lui Iuda, Îisus a fost identificat de o „gardă“ a templului ebraic (și nu de soldații romani!)

Se știe că textele Evangheliilor au fost redactate la destui ani (50–90) după evenimente și că unele au avut în mod cert mai mulți redactori (mai ales cea a lui Ioan). Acestea explică diferențele care apar între povestirile aceluiași fapte într-o Evanghelie sau alta, sporind totodată gradul de credibilitate atunci când relatările concordă. Or, în cazul reținerii lui Iisus, cele patru texte sunt unanime. El a fost arestat de un grup de paznici ai Templului, legat și condus în fața lui Ana (Ana — un fost Mare Preot, socrul lui Caiafa, Marele Preot în exercițiu — era considerat o autoritate morală și competentă în materie de procedură criminală).

Care este acuzația ce-i este adusă lui Iisus? Aceea de a fi incitat la revoltă împotriva autorității prin predicile sale. Un fapt grav, pedepsit atât de jurisdicția locală, cât și de cea a Romei, puterea ocupantă.

De la Ana, Iisus este condus în fața Sanhedrinului, Consiliul ebraic format din Marii Preoți, Bătrânii cetății și scribi. O instituție religioasă, dar și cu putere jurisdicțională. Cum procedura cerea o judecată bazată pe probe, înainte de orice condamnare, se trece la căutarea acestora.

Conform textului Deuteronomului, judecătorii aveau nevoie, pentru o condamnare la moarte, de mărturii care să susțină acuzarea: „Va fi făcut să moară acela care trebuie să moară, pe cuvântul a doi sau trei martori“. Dar, în cazul lui Iisus, acești martori lipsesc. Nimeni nu vine să întărească acuzația de instigare la răscoală împotriva autorității și nici Iisus nu mărturisește nimic.

Atunci Marele Preot găsește o soluție procedurală. El îl întreabă pe acuzat dacă este fiul lui Dumnezeu. Iisus răspunde: „Tu ai spus-o! Da, vă spun, de acum veți vedea pe Fiul Omului șezând la dreapta puterii lui Dumnezeu“.

Acest răspuns modifică radical cursul dezbaterilor, căci, în baza lui, Sanhedrinul poate schimba calificarea faptelor incriminate. Nu mai este vorba despre o răscoală împotriva autorității pentru care judecătorii nu dispuneau de probe legale, ci despre „blasfemie“ publică. În

cazul în speță, Sanhedrinul nu mai trebuie să caute mărturii, căci tot Consiliul a fost martor la răspunsul lui Iisus, considerat drept sacrilegiu. În acest moment Sanhedrinul poate lua hotărârea de condamnare. Și o și face, spunând: „Merită moartea“.

Evident, pentru un jurist contemporan această sentință este plină de iregularități, căci o schimbare de calificare, în cursul unui proces, cere o amânare a judecării. Dar, în epocă, regulile de procedură nu erau încă precizate în scris și, ca atare, nu putem să le comentăm.

Fapt este că, sentința fiind dată, Consiliul trebuie să-l aducă pe acuzat în fața guvernatorului roman reprezentând Autoritatea Romei, singurul care putea stabili o sentință executorie. În ceea ce-l privește, Sanhedrinul nu avea competența să condamne pe cineva la moarte și, cu atât mai puțin, să pună în aplicare o asemenea hotărâre, așa încât Iisus este adus înaintea lui Pontiu Pilat, cel care era reprezentantul Romei în Iudeea. Această nouă fază a procesului pune o foarte serioasă problemă de procedură, întrucât, pentru romani, calificarea de „blasfemie“ reținută de preoții evrei nu avea nicio importanță. Ar fi contat însă acuzația de instigare la răscoală, pedepsită într-adevăr sever de legea romană: „Autorii de răzvrătiri sau de îndemnuri la răzvrătiri sunt fie răstigniți pe cruce, fie aruncați fiarelor, fie deportați pe o insulă, în funcție de pătura socială căreia îi aparțin“. Or, în cazul lui Iisus, pentru a vorbi în termenii criminologiei de astăzi, pericolozitatea acuzatului nu era deloc evidentă pentru Pilat ca sacrilegiu, deoarece romanii erau foarte toleranți în privința religiilor străine. Rămânea, desigur, bănuiala de răzvrătire. Dar era sau nu era vinovat Iisus de așa ceva?

Văzând că procesul în fața Sanhedrinului nu a adus dovezi convingătoare, Pilat decide să-l interogheze personal pe Iisus. Aflând că este galileean (căci Iisus, născut la Betleem, vorbește galileeana și a predicat mult în Galileea), Pilat apelează la cea mai comodă soluție pentru a scăpa de un dosar foarte subțire: îl trimite pe „inculpat“ regelui Irod, cel care avea competență judecătorească pe teritoriul Galileei. Acesta

încearcă să-l interogheze pe Iisus, dar, în fața tăcerii sale, găsește cu cale să-l ia în bătaie de joc și, înveșmântându-l într-o mantie regală, să-l retrimite la Pilat, fără a-l fi judecat. Pentru guvernator lucrurile par clare. Îi convoacă deci pe Marii Preoți evrei și le aduce la cunoștință că, neexistând motive pentru a-l condamna pe Iisus la moarte, a hotărât să-l pună în libertate, după aplicarea unei pedepse, mai mult simbolice, de biciuire. Este, pentru Marii Preoți, o înfrângere neașteptată, așa încât, pentru a-l determina pe Ponțiu Pilat să revină asupra hotărârii, apelează la presiunea străzii. Ei adună o importantă mulțime în fața reședinței guvernatorului, mulțime care, pe un ton iritat, cere moartea lui Iisus. Nedorind să se trezească în fața unei tulburări ce risca să-i dea bătăi de cap, Pilat încearcă o altă soluție: fiind în perioada Paștilor ebraici și având în mod tradițional obiceiul de a amnistia în fiecare an câte un condamnat cu ocazia acestei sărbători evreiești, el propune amnistierea lui Iisus. Mulțimea însă nu acceptă. Atunci Pilat îi dă populației adunate posibilitatea de a alege între amnistierea lui Iisus și cea a unui alt condamnat la moarte, tâlharul Barabas. Mulțimea îl alege pe Barabas. Constatând că presiunea populară este contrară opțiunii sale, Ponțiu Pilat face ceea ce atâția oameni politici din toate timpurile și din întreaga lume au făcut la rândul lor: cedează acestei presiuni. O slăbiciune umană, așadar, pe care ne-o confirmă și Cicero, care considera că era ceva obișnuit ca guvernatorii provinciilor să se plieze „voinței nesăbuite a noroadelor”. (Această recunoaștere a unei stări de fapt nu-l împiedică pe marele avocat și orator roman să o regrete profund și să-și exprime nemulțumirea în diatribe împotriva adversarilor politici).

Și astfel Ponțiu Pilat face cunoscut că recurge la al său „drept de moarte” împotriva voinței sale, apelând la tradiționala spălare pe mâini. (Mai multe popoare aveau obiceiul de a-și exprima dezacordul de principiu față de o acțiune ce trebuia întreprinsă prin spălarea publică a mâinilor. Autori precum Sofocle, Herodot și Virgiliu evocă acest obicei foarte răspândit în lumea greacă și cea romană). Pilat folosește acest

simbol pentru a spune că el transferă responsabilitatea pentru moartea lui Iisus asupra mulțimii care o cerea. În acest fel răspunderea personală a judecătorului roman trece simbolic (și numai simbolic) asupra răspunderii colective într-o încercare, ce va fi deseori repetată în istorie, de a scăpa, măcar în plan moral, de consecințele unei acțiuni recunoscute, în sine, ca nejustă. În realitate, ordinul de executare a unei pedepse capitale nu putea fi dat decât de guvernatorul roman și nu putea fi îndeplinit decât de centurionii romani.

Dar să revenim asupra unei chestiuni care privește decizia de condamnare a lui Iisus exclusiv din punctul de vedere al dreptului. Este clar, criminologic vorbind, că acea condamnare la moarte pronunțată de Senhedrinul ebraic se baza pe o apreciere a pericolozității acuzatului în raport cu bazele doctrinale ale religiei lor. Predicile sale atrăgeau numeroși evrei și le tulburau convingerile. Dar acest aspect specific religios nu constituia o infracțiune gravă în ochii legislatorului roman. Pentru Pilat, care se află în fruntea unei instanțe judiciare laice, faptul că Iisus se recunoaște (sau se declară chiar) fiul lui Dumnezeu nu reprezintă o crimă care ar justifica pedeapsa cu moartea. Dacă acuzația de răzvrătire ar fi dispus de probe, condamnarea s-ar fi impus, dar aceste probe lipsesc.

Ca urmare, situația guvernatorului devine dificilă. Pe de o parte dorește să se adapteze, din diplomație, dorințelor Consiliului ebraic și ale populației strănse în fața reședinței sale, dar, pe de alta, fără un dosar convingător, nu poate știrbi reputația justiției romane pronunțând o sentință vădit nedreaptă. Și atunci Pilat, un subtil cunoscător al legilor și al tertipurilor procedurale, găsește ieșirea din impas într-o manieră ce denotă o diabolică inteligență. El nu-l mai întreabă pe Iisus dacă este fiul lui Dumnezeu, ci dacă se consideră regele iudeilor! Și capcana judiciară funcționează, căci arogarea acestui titlu de rege al evreilor ar fi putut avea o rezonanță politică și, de asemenea, să constituie un posibil cap de acuzare. Într-adevăr, în acea epocă, regii popoarelor subjugate

erau numiți de romani (ca în cazul lui Irod). În consecință, cu toate că avea puține elemente la dispoziție, Pilat își întemeiază condamnarea la moarte pe această acuzație: tulburarea ordinii publice instaurate de Imperiul Roman. Dovada? O găsim chiar pe tăblița pe care, conform procedurii, centurionii o fixează deasupra lui Iisus, pe cruce, în care este specificat motivul condamnării: „Iisus din Nazaret, regele iudeilor“.

EU MOR „OSÂNDIT DE VOI“, VOI VEȚI TRĂI „OSÂNDIȚI DE ADEVĂR“

Procesul intentat filosofului grec Socrate în anul 399 î.Hr., când acesta împlinise venerabila vârstă de 70 de ani, nu poate fi desprins de dramatica desfășurare politică a acelui moment de răscruce din istoria Atenei. În anul 431 î.Hr. — când Socrate avea 37 de ani — izbucnise războiul peloponesiac, un război care avea să dureze, pustiitor, aproape trei decenii, opunând Ligii maritime ateniene, în frunte cu Atena, Confederația peloponesiacă, aflată sub conducerea Spartei.

Socrate și-a petrecut viața în vâltoarea acestor ani furtunoși, de continue lupte și încordare. Desprins de evenimente? Dimpotrivă, interpretându-le lucid și expunându-și frecvent opiniile și ideile filosofice în discuțiile pe care le angaja cu cetățenii Atenei. Dar tocmai afirmațiile făcute în aceste discuții — unele dintre ele veritabile colocvii publice — sporite de curajul și fermitatea opțiunilor sale aveau să alimenteze și multe dintre acuzațiile aduse ulterior lui Socrate. Și nu întâmplător avea să fie învinuit că, prin felul său de a fi și prin setea sa de cunoaștere — inadmisibile în epocă —, iscodește mereu „atât cele de sub pământ, cât și cele cerești“. Dar mai ales, toate cele omenești, pământene! Filosoful n-a lăsat posterității nicio lucrare scrisă. Ceea ce știm despre el ne-a fost transmis prin operele numeroșilor săi prieteni și discipoli, filosofi de mare renume precum: Platon, Xenofon, Aristotel și alții. *S-ar fi convenit însă să fie judecat?*

Atitudinea sa civică, oglindă a întregii sale personalități, este caracterizată exact de filosoful grec Diogene Laerțiu, care scria: „Tăria voinței lui Socrate și devotamentul său față de democrație reies limpede: a

refuzat să asculte de ordinul lui Critias... de a-l aduce pe Leon din Salamis în fața lor (a tiranilor) spre a fi executat. Și numai el singur a votat achitarea celor zece generali...“ apărători ai democrației ateniene, învingători în bătălia navală de la Arginuse (406 î.Hr.), dar acuzați ulterior de impietate, deoarece după terminarea luptei au lăsat morții neîngropați, pentru a putea porni de îndată la urmărirea flotei spartane, pe care o și distruseră. Avea să fie acuzat și Socrate de aceeași impietate?

Tot Diogene Laerțiu scria despre Socrate:

„Știa să-i disprețuiască pe cei care râdeau de dânsul. Se mândrea cu viața lui cumpătată și nu cerea niciodată un ban nimănui. Există — spunea Socrate — o singură fericire: știința, și un singur rău: neștiința“.

Alt cap de acuzare? Firește, nu puțini s-au întrebat dacă a fost Socrate un adept al democrației ori dimpotrivă, se găsea de partea oligarhiei, după cum a fost și învinuit. Cert este că filosoful a ajuns în conflict atât cu reprezentanții oligarhiei, cât și, într-un anume sens, cu democrația sclavagistă. Dar nu această aparentă inconsecvență în aprecierea principală a luptelor politice caracterizează ținuta spirituală și chiar activitatea practică a lui Socrate. Discipolii lui — atât cei contemporani (Platon, Euclid, Xenofon), cât și cei care au trăit mai târziu, precum Aristotel — au pretins, cu toții, a fi adevărați continuatori ai maestrului, făurind fiecare o imagine foarte personală asupra sa, creând câte o „legendă socratică“. Platon își expunea filosofia punând-o chiar în gura lui Socrate, personajul principal al *Dialogurilor* sale.

Influența lui Socrate asupra unor curente atât de diferite — și această influență avea să fie și ea discutată în proces — se datorează faptului că el a fost considerat prin gândirea și exemplul vieții sale drept întruchiparea celor mai nobile trăsături umane: modestia, cumpătarea, setea de cunoaștere a adevărului, cinstea, prietenia dezinteresată, iubirea de oameni, curajul. Putea fi iertat pentru asta?

Problema principală care-l preocupa pe filosof era dobândirea virtuții. Pentru a dobândi virtutea, spunea el, trebuie să-ți aprofundezi cunoștințele. Obiectul principal al cunoașterii trebuie să fie însuși omul și prima îndatorire: „Cunoaște-te pe tine însuși!“ Fără a fi un scop în sine, prin cunoaștere el viza un scop moral: dobândirea virtuții.

Răstălmăcirile rău intenționate nu au lipsit, dar Socrate n-a abdicat de la convingerile sale. Moravurile pot fi cunoscute teoretic, spunea el, dar, în afară de meditație, este necesară și cunoașterea experienței vieții practice, care îl lămurește pe om cu privire la justetea gândirii și activității sale. El susținea că este călăuzit în întreaga sa activitate de glasul conștiinței, de așa-numitul „daimon“, care nu l-a părăsit niciodată, împiedicându-l să facă vreodată un pas greșit. Socrate avea obiceiul să colinde străzile Atenei urmat de elevii săi, printre care se aflau și mulți dintre viitorii filosofi ai acelei epoci. Cu persoanele pe care le întâlnea, iniția convorbiri pe cele mai diverse teme, în cursul cărora, nu rareori, le demonstra interlocutorilor săi că sunt lipsiți de înțelepciune, persiflând viciile fruntașilor politici, fie că erau oligarhi, fie că făceau parte din rândul democrației sclavagiste.

Nu este de mirare, așadar, că mulți contemporani nu l-au înțeles, ba l-au și dușmănit. Dramaturgul Aristofan, de pildă, l-a satirizat în piesa *Norii*, prezentându-l drept un filosof care face să triumfe „nedreptatea“ (dar care nedreptate?) asupra dreptății (a cui?), răsturnând dreptul și morala. Socrate a mai fost învinuit de a fi adept al curentului filosofic sofist, curent atacat vehement de numeroși politicieni din cauza influenței dăunătoare pe care ar fi avut-o asupra tineretului. Subliniind însemnătatea metodei de selecționare și de organizare a cunoștințelor, propovăduind atotputernicia rațiunii, sofistii au ajuns să afirme mai târziu că ea te ferește în fața judecătorilor să cazi victima unor acuzații fără scrupule... Fără să fi fost sofist, Socrate a fost acuzat și de sofism și, în consecință, în anul 399 î.Hr. a fost adus în fața judecătorilor. Dar ar fi putut să se dezvinovățească Socrate? Și cine au fost acuzatorii lui?

Tribunalul care l-a judecat pe Socrate — așa-numitul Tribunal al heliaștilor (după numele pieței Heliiaia, din Atena, unde aveau loc procesele) — număra nu mai puțin de 501 judecători. Plângerea trebuia introdusă și susținută pe atunci direct de cei lezați; după cum, în egală măsură, cel acuzat trebuia să se apere personal, avocatul putând să-l ajute cel mult în redactarea autoapărării. Dacă acuzatul era achitat — element important în înțelegerea procesului lui Socrate —, acuzatorul era grav compromis; mai mult, chiar dacă acesta nu obținea cel puțin a cincea parte dintre voturile judecătorilor în sprijinul cauzei sale, trebuia să suporte o serie întreagă de repercusiuni politico-financiare (o amendă de 1 000 drahme, pierderea dreptului de a mai acuza vreodată și interdicția — poate mai puțin supărătoare — de a mai aduce în viitor sacrificii zeilor).

Considera, oare, Meletos, poet fără importanță, lezat s-ar părea de personalitatea și gloria lui Socrate, că acceptarea rolului de principal acuzator al bătrânului filosof îi va spori prestigiul în ochii contemporanilor și ai posterității? Își închipuia, oare, că va obține imediat condamnarea sau că, cel puțin, o cincime dintre judecători îi vor da totuși dreptate? Era chiar atât de mare dușmănia bogatului și influentului Anytos, inițiatorul real al procesului, spirit conservator, ridiculizat deseori de Socrate atât pentru ignoranța sa, cât și pentru dezinteresul cras față de educația fiului său? Contau Meletos și Anytos atât de mult pe talerul celui de-al treilea acuzator, Lycon, orator de profesie?

Judecând după cuvântul rostit de Socrate în propria sa apărare (text parvenit posterității prin intermediul lui Platon), împotriva sa existau două feluri de învinuiri. Unele erau mai vechi: „Socrate săvârșește nelegiuiri și iscodește atât cele de sub pământ, cât și cele cerești, precum și preface prin vorbărie, cauza rea (a se citi, teza mai greu de acceptat) într-una bună (pe înțelesul tuturor n.a.)...“ și altele relativ noi (susținute de Meletos), după care Socrate ar influența tineretul într-un mod negativ, învățându-l în fapt să nu accepte falsele valori și să nu

recunoască nicio autoritate lipsită de acoperire morală. În formularea lui Meletos însă acuzația — pentru a fi acceptată de heliaști — suna infinit mai grav: „Socrate influențează negativ tineretul, nesocotindu-i pe zeii în care crede cetatea și recomandându-i să se închine la alte zeități, noi“. Firește, acuzatorii ar fi preferat să-i aducă învinuiri mai ușor de susținut, angajând contribuția lui Socrate la istoria politică a Atenei. Dar, odată cu terminarea războiului peloponesiac, fusese adoptat un decret de amnistie a tuturor infracțiunilor de acest gen. Și Socrate ar fi fost achitat...

Nu încapă îndoială, Meletos, Lycon și îndeosebi Anytos constituiau, pentru acel moment, exponenții tendinței celei mai conservatoare. Speriați de influența lui Socrate — influență reală mai ales în rândurile tineretului —, ei voiau să împiedice răspândirea ideilor și concepției socratice, reconsiderând în același timp, printr-o condamnare judiciară, propria lor autoritate.

Să fi fost acuzatorii convingși de condamnarea lui Socrate? Puțin probabil... Indiferent de sentință. Anytos presupunea că aducerea lui Socrate în fața tribunalului va însemna în orice caz o compromitere și o condamnare a ideilor formulate de bătrânul filosof. Și mai exista o speranță... Anytos considera că Socrate, îngrozit de o posibilă condamnare la moarte, nu se va prezenta în fața judecătorilor, ci va fugi din Atena, caz în care dezbaterrea judiciară și condamnarea ar fi fost o simplă formalitate.

Dar Socrate și adepții săi erau, dimpotrivă, convingși că vor ieși învingători. Mai mult chiar, avem toate motivele să credem că Socrate s-a și bucurat, într-un anume fel, de chemarea sa în fața heliaștilor, fiind hotărât să folosească procesul drept un prilej de afirmare a ideilor sale. Achitarea, de care era sigur, nu trebuia să însemne pur și simplu o înfirmare a acuzațiilor care i se aduceau, ci mai cu seamă triumful ideilor și concepției sale. De aceea Socrate — și de aici începutul propriu-zis al dezbaterii — nu s-a recunoscut vinovat în fața judecătorilor și din